

Hänggräs

Arctophila fulva

EU-kod: 1942

Länk: Gemensam text (arternas namn och koder)

http://www.naturvardsverket.se/upload/04_arbete_med_naturvard/vagledning/arter/artergemensam.pdf#2

Biologi – ekologi

Länk: Gemensam text (biologi och ekologi)

http://www.naturvardsverket.se/upload/04_arbete_med_naturvard/vagledning/arter/artergemensam.pdf#4

Livsmiljö

Hänggräs växer i eller längs sjö-, älv- och havsstränder. Det växer oftast i ganska näringsrikt, neutralt vatten med låg salthalt. Det tål något surt vatten och viss salt- halt men mår inte bra av kväve- och fosforgödning. Samtliga svenska lokaler utom en är efter Bottenvikskusten. Längs kusten är den beroende av landhöjning och vattenståndsförändringar. Arten förefaller inte vara knuten till någon särskild jord- art, utan påträffas både på organogena och minerogena jordar/bottnar. Den före- kommer ofta på finkorniga sediment men är även funnen på moränbotten i Botten- viken. De flesta är tidvis översvämmade och vintertid påverkade av isskjuvning.

Önskvärd naturlig stress och störning

Arten är känslig för konkurrens, främst från högvuxna starrarter och är därför bero- ende av störda habitat. Beroende på hur nära land den växer är den beroende av vattenståndsfuktuationer, vågskvalp och måttlig isskjuvning eller av strandbete och slåtter. Landhöjningen (ca 7 mm/år i Norrbotten) påverkar hänggräs positivt genom att ny mark, där konkurrensen ännu inte är så stark, blir tillgänglig för kolo- nisering.

Reproduktion och spridning

Troligen är arten svårspriidd eftersom det finns till synes lämpliga miljöer i närhe- ten av befintliga lokaler. Arten sprider sig vegetativt, men även med vinden och med vatten (hela individer). En rimlig uppskattning av spridningsavstånd är 100 meter.

Status

Länk: Gemensam text (status)

http://www.naturvardsverket.se/upload/04_arbete_med_naturvard/vagledning/arter/artergemensam.pdf#6

Status och internationellt ansvar

- Sveriges rödlista 2010: Arten är klassad som Starkt hotad (EN).

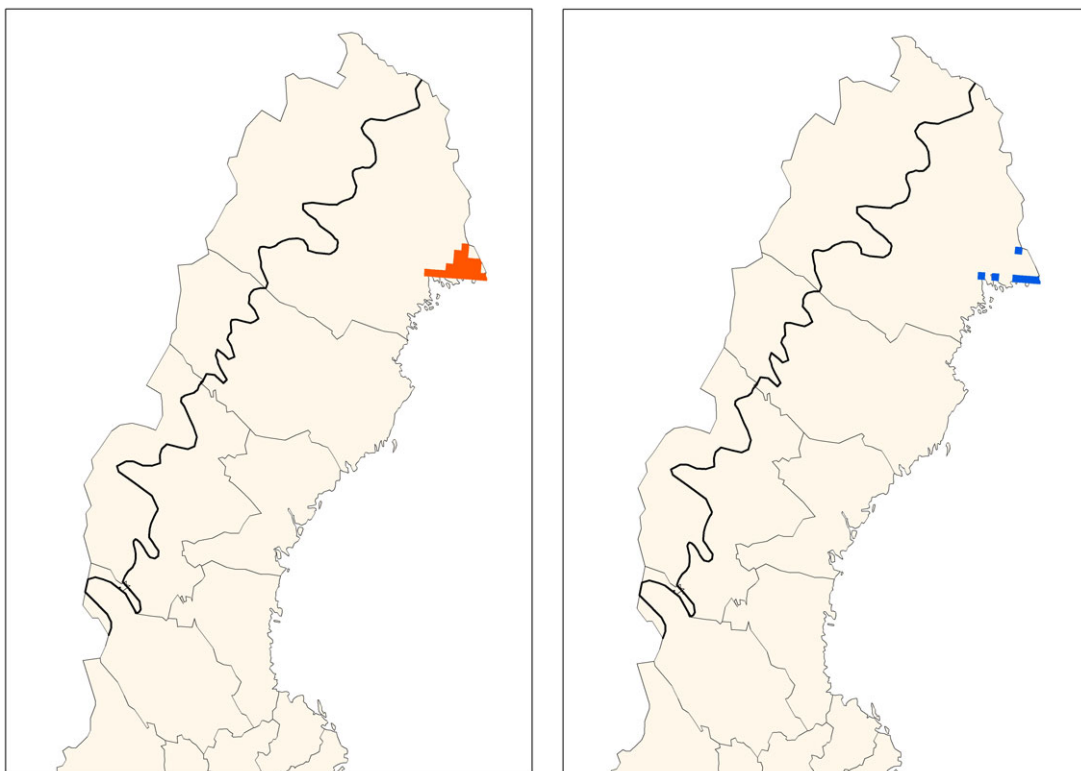
Rapporterad nationell bevarandestatus 2007

Rapporterat 2007	Reg. A	Reg. B	Reg. K	Totalt
Natura 2000-områden				
Utpekade för arten (antal)		5		5
Utbredning				
Aktuellt värde (km ²)		2 100		2 100
Referensvärde (km ²)		3 900		3 900
Bedömning aktuell status		Dålig		
Bedömning trend		Stabil		
Population				
Aktuellt värde (enhet ¹)		1 000		1 000
Referensvärde (enhet ¹)		5 000		5 000
Bedömning aktuell status		Dålig		
Bedömning trend		Försämring		
Artens livsmiljö				
Bedömning aktuell status		Otillräcklig		
Bedömning trend		Stabil		
Framtidsutsikt				
Bedömning aktuell status		Otillräcklig		
Bedömning trend		Stabil		
Samlad bedömning				
Bedömning aktuell status		Dålig		
Bedömning trend		Försämring		

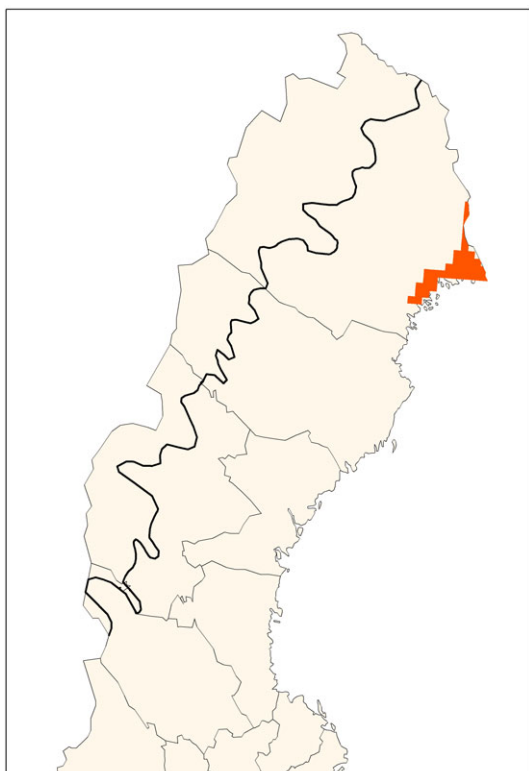
¹ Enhet för artens population är antal kvadratmeter.

Kommentarer till rapporterade uppgifter

När det gäller livsmiljön så är den successiva igenväxningen efter det att hävden av strandängarna upphört ett stort problem och anledningen till att arten i stort sett försvunnit från Torneälvens stränder. När det gäller framtidsutsikterna så är det inte troligt, trots åtgärdsprogram, att alla problem är undanröjda och referensvärdena uppnådda på 20 år.

Figur 1. Svenskt utbredningsområde (vänster) och förekomster (höger).

Figur 2. Gynnsamt utbredningsområde i Sverige.

Förutsättningar för bevarande

Länk: Gemensam text (förutsättningar för bevarande)

http://www.naturvardsverket.se/upload/04_arbete_med_naturvard/vagledning/arter/artergemensam.pdf#12

Hotbild

- Det minskande och upphörda strandbetet anses vara huvudorsaken till artens tidigare minskning.
- Samtliga populationer är små och mycket sårbara, slumpfaktorer kan bidra till att slå ut lokala populationer.
- Eventuella effekter av klimatförändringar är inte studerat, men om landhöjningen i området med de aktuella lokalerna skulle upphöra är riskerna för en ökad konkurrens från andra arter överhängande.

Bevarandeåtgärder

- Gångse åtgärder för att upprätthålla gynnsam bevarandestatus så att ingen försämringar för arten sker, (dvs att artens intressen respekteras i fysisk planering, tillståndsprövning, generell naturvårdshänsyn, förvaltning av skyddade områden, artskydd och uppföljning samt övervakning).
- Genomförandet av Åtgärdsprogram för hänggräs.
- Fortsatt övervakning genom floraväkteri.

Regelverk

Länk: Gemensam text (regelverk)

http://www.naturvardsverket.se/upload/04_arbete_med_naturvard/vagledning/arter/artergemensam.pdf#16

- Arten ingår i art- och habitatdirektivets bilaga 2 och den är inte en prioriterad art där.
- Arten kräver noggrant skydd enligt art- och habitatdirektivet. Den ingår i art- och habitatdirektivets bilaga 4 och betecknas med N i artskyddsförordningens bilaga 1.
- Vilt levande exemplar av arten är fridlyst enligt 7§ Artskyddsförordningen (2007:845) vilket innebär att det är förbjudet att avsiktligt plocka, samla in, skära av, dra upp med rötterna eller förstöra arten i naturen. Förbudet gäller alla stadier i artens livscykel.
- Vilt levande exemplar av arten omfattas av 23§ Artskyddsförordningen vilket innebär att det är förbjudet att förvara och transportera arten..

Bevarandemål och uppföljning

Länk: Gemensam text (bevarandemål och uppföljning)

http://www.naturvardsverket.se/upload/04_arbete_med_naturvard/vagledning/arter/artergemensam.pdf#24

Förslag till mål (inte fastställda)

<i>Mål – utbredning & förekomst</i>	<i>Nivå</i>	<i>Metod</i>	<i>Mått</i>	<i>Frekvens</i>
Utbredningsområdet för hänggräs ska vara minst 3 900 km ² i boreal region.	Biogeografisk	Geografisk analys enl. EU:s metodik för artikel 17-rapporter.	Antal km ²	Vart 6:e år
Förekomstarean för hänggräs ska vara minst 40 km ² i boreal region.	Biogeografisk	Geografisk analys enl. EU:s metodik för artikel 17-rapporter.	Antal km ²	Vart 6:e år

<i>Mål – population</i>	<i>Nivå</i>	<i>Metod</i>	<i>Mått</i>	<i>Frekvens</i>
Det ska finnas minst XX individer av hänggräs i boreal region.	Biogeografisk	Metodik är inte framtagen.	Antal individer	Vart 6:e år
Det ska finnas 5 000 m ² med hänggräs i boreal region.	Biogeografisk	Enligt BI-manual kärväxter.	Antal m ²	Vart 6:e år
Det ska finnas minst XX fertila strån av hänggräs på lokalen YY.	Lokal	Enligt BI-manual kärväxter.	Antal fertila strån	Varje år
Det ska finnas minst XX m ² av hänggräs på lokalen YY.	Lokal	Enligt BI-manual kärväxter.	Antal m ²	Varje år

<i>Mål – livsmiljö</i>	<i>Nivå</i>	<i>Metod</i>	<i>Mått</i>	<i>Frekvens</i>
Det ska finnas minst XX km lämplig livsmiljö (strandzon med stora vattenståndsfluktuationer och kraftig ispåverkan) för hänggräs i artens gynnsamma utbredningsområde.	Nationell / Område	Enligt UF-manual för stränder och sanddyner (arbetsversion).	Antal km	Vart 6:e år

Kommentarer

Minimivån för uppföljning i skyddade områden är uppföljning av populationsstorlek och livsmiljö vart 6:e år. Mer än 80% av den svenska populationen finns i skyddade områden.

Litteratur och kontaktuppgifter

Länk: Gemensam text (litteratur och kontaktuppgifter)

http://www.naturvardsverket.se/upload/04_arbete_med_naturvard/vagledning/arter/artergemensam.pdf#30

Artvis litteratur

Ericson, L. & Wallentinus, H.-G. 1979. Sea-shore vegetation around the Gulf of

Bothnia. Guide for the International Society for Vegetation Science, July-August 1977. Wahlenbergia 5.

Hammarsjö, C. & Zethraeus, U. 2005. Inventering av kända hänggräslokaler. Länsstyrelsen i Norrbottens län. Rapport 2/2005.

Långström, E. 2005. Åtgärdsprogram för bevarande av hänggräs (*Arctophila fulva* var. *pendulina*). Naturvårdsverket. Rapport 5421.

Lönnqvist, O. 1964. Floran i Övertorneåtrakten i Norrbotten. Svensk Bot. Tidskr. 58: 371–408.

Rautiainen, P. 2002. Forskning och skyddsåtgärder av hänggräs i Finland. Nordrutatan 7: 11.13.

Siira, J. 1994. The occurrences and ecology of *Arctophila fulva* (Poaceae) on the Liminka Bay (The Gulf of Bothnia). Aquilo Ser. Bot. 33: 107–120.

Stenberg 1996. Resumé av 1996:års inventeringar i Norrbotten. Nordrutatan 1 (3): 31–50.

Stenberg, L., Thörn, N. & Westerberg, S. 1993. 23 nya kärlväxter rapporteras från landskapet Norrbotten. Svensk Bot. Tidskr. 87: 19–24.

Länkar

Virtuella floran <http://linnaeus.nrm.se/flora/>

Kontaktuppgifter

Marit Persson
marit.persson@artdata.slu.se
018-67 26 58

ArtDatabanken
Bäcklösavägen 10
Box 7007
750 07 Uppsala